

Miljö och energidepartementet

Er referens
M2019/00116/KI

Diarienummer
Utr 2019/2

Datum
2019-02-11

Yttrande över kommissionens meddelande ”En ren jord åt alla”

Meddelandet ”En ren jord åt alla” utgör kommissionens strategiska långsiktiga vision för en stark, modern, konkurrenskraftig och klimatneutral ekonomi. Strategin syftar till att bekräfta EU:s åtaganden att vara ledande för globala klimatåtgärder och lägga fram en vision som kan leda till nettonollutsläpp senast 2050 genom en socialt rättvis omställning som sker på ett kostnadseffektivt sätt. Nettonollutsläpp senast 2050 behövs för att begränsa temperaturökningen till 1,5 grader över förindustriell nivå.

Sveriges målsättning är något mer ambitiös då vi redan år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Inom den svenska transportpolitiken finns även målet att växthusgasutsläppen från inrikes transporter utom inrikes luftfart ska minska med minst 70 procent senast år 2030 jämfört med år 2010. I kommissionens vision finns inget som hindrar Sverige från att behålla dessa målsättningar.

Enligt kommissionens vision krävs samordnade åtgärder inom ramen för sju strategiska byggstenar för att nå målet:

1. Maximalt utnyttjande av energieffektivitet, inklusive byggnader med nollutsläpp
2. Största möjliga användning av förnybar energi och el för en helt fossilfri energiförsörjning i Europa
3. Ren, säker och uppkopplad rörlighet
4. En konkurrenskraftig industri i EU och den cirkulära ekonomin som en grund för att möjliggöra minskade växthusgasutsläpp
5. Utveckling av smart nätinfrastuktur och sammanlänknings
6. Att ta tillvara bioekonomins alla fördelar och skapa nödvändiga kolsänkor
7. Avskiljning och lagring av koldioxid för att komma åt de återstående utsläppen

Det finns indirekta transportpolitiska kopplingar till flera av punkterna. Utifrån ett transportpolitiskt perspektiv är det inte minst punkt 3 som är intressant. Kommissionen konstaterar att utfasning av fossila bränslen i transportsystemet måste ske för alla olika typer av transporter. Detta ska åstadkommas genom elektrifiering av

stora delar av fordonsflottan, ökad användning av biobränslen, effektiviseringar inom transportsystemet (digitalisering, uppkoppling och automatisering) och beteendeförändringar.

Trafikanalys kan inte finna några transportpolitiska invändningar mot kommissionens förslag och beskrivning av problematiken. Visionen beskriver inte de nödvändiga styrmedlen för att nå visionens målsättningar och tycks också lämna öppet för olika länder att välja olika vägar anpassade till sina specifika förutsättningar för att nå målet.

Trafikanalys delar bedömningen att man behöver arbeta på flera fronter för att fasa ut användningen av fossila bränslen inom transportsystemet. I meddelandet nämns dock inget om potentialen av elflyg och även i den bakomliggande analysen konstateras enbart att elflyg fortfarande är i ett utvecklingsskede. Det faktum att Norge har målsättningen att elektrifiera sitt inrikesflyg senast 2040 indikerar att det kan finnas en nisch för elflyget för kortare flygningar.

Trafikanalys saknar en problematiserad del kring skillnader i hur stad och land påverkas av omställningen av transportsektorn. I städer finns i regel flera alternativa transportmedel och därför finns inget bilberoende på samma sätt som på landsbygden. Styrmedel för omställning till ickefossila fordon skulle därför kunna utgöra ett hot mot landsbygdsbornas rörlighet givet att kostnaden för att köra bil skulle öka snabbt

Kommissionen konstaterar att en förbättrad geopolitisk situation uppkommer när beroendet av olja minskar. Däremot saknas en analys av den förändrade geopolitiska situationen som uppstår till följd av elektrifieringen av transportsektorn. Det gäller exempelvis ökad efterfrågan på vissa råvaror för att tillverka batterier eller turbiner.

Avslutningsvis kan konstateras att remisstiden varit ovanligt kort. Inte minst i den bakomliggande analysen finns delar i de olika scenarierna som hade varit intressanta att studera i mer detalj.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Brita Saxton efter föredragning av Backa Fredrik Brandt.

Brita Saxton
Generaldirektör